

Sanayide daralma üç aydır sürüyor

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO)

eylül ayı imalat satın alma yöneticileri endeksini (PMI) yayımladı. Endeks, eylülde 49.6 değerini aldı. Bu kapsamda endeks temmuz ve ağustos ayının

ardından eylülde de 50 eşik değerinin altında kalarak daralma sinyali verdi. Endeks verilerinde imalat sektörünün performansı

nın üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Endekse göre eylülde yeni siparişler ve yeni ihracat siparişlerindeki zayıflama devam etti.

İmalat sektöründe zayıf seyir sürüyor

EKONOMİ SERVİSİ

Istanbul Sanayi Odası (ISO) imalat satın alma yöneticileri endeksi (PMI) eylülde 49.6 değerini aldı. Endeks ağustosta 49 ile 2023 yılının en düşük seviyesini görmüştü. Temmuz ayında da endeks 50 değerinin altında kalmıştı. Endekste 50'nin üstündeki değerler büyümeye işaret ederken, bu eşik değer altı daralma sinyali olarak değerlendiriliyor.

Endeks verilerinde imalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Üretim üst üste üç ay yavaşlamakla birlikte bu yavaşlama ılımlı

düzeyde ve bir önceki anket dönemine göre düşük oranda kaydedildi. Üretim ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı.

Öte yandan, bazı firmalar ay içerisinde talebin dirençli kaldığını belirtti. Hem toplam yeni siparişler hem de yeni ihracat siparişleri eylül ayında azalmaya devam etti, ancak düşüşler ağustos ayına göre daha düşük bir hızda gerçekleşti. Anket katılımcılarından gelen değerlendirmelerin ortak noktası, fiyat baskılarının müşteri talebini şırlandırması oldu.

'Rapor, deprem bölgesindeki sanayimiz İÇİN BİR YOL HARİTASI OLUŞTURACAK'

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, Gaziantep Sanayi Odasının (GSO) kamu ve özel sektör kurumlarının yanı sıra uluslararası kuruluşların destek ve katkılarıyla hazırladığı "Üretim Sektörünün Deprem Etki Analiz ve Raporlama Çalışması"na ilişkin, "Rapor, deprem bölgesindeki sanayimiz için bir yol haritası oluşturacak." dedi. GSO ve Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından hazırlanan çalışma, TOBB'un ev sahipliğindeki toplantıyla tanıtıldı.

Hisarcıkloğlu, buradaki konuşmasında, 6 Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli korkunç bir deprem felaketinin yaşandığını anımsattı.

Oda ve borsa camiası olarak afetin ardından hızla harekete geçtiklerini belir-

ten Hisarcıkloğlu, "Elimizdeki tüm imkanları, deprem mağduru illerimiz için seferber ettik. Sonrasında bölgedeki kalıcı konut ihtiyacının karşılanması için kampanya düzenledik. Elimiz-

deki tüm maddi kaynakları bu işe aktardık. Geçtiğimiz aydan itibaren konutların inşasına da başladık." diye konuştu.

Hisarcıkloğlu, bölge ekonomisinin ve istihdamının yeniden canlandırılması için çeşitli girişimler hazırladıklarını bildirdi. Deprem bölgesindeki insanların, üretim ve ticaret yaparak, kendi ayakları üzerinde durmalarının sağlanması gerektiğini dile getiren Hisarcıkloğlu, bölgede istihdamın durumuna ilişkin şu bilgileri verdi:

"İstihdamla ilgili son rakamlar, bölgede özellikle 4 ilimizde çalışan sayısında çarpıcı bir azalışa işaret etmekte. Dep-

rem istihdama en olumsuz yansıdığı il Hatay olmuştur. Hatay'da özel sektörde çalışan sayısı yüzde 35 azalmış. Geçen sene 165 bin olan kayıtlı istihdam bu sene 107 bine düşmüş. Demek ki 58 bin kişi işten ayrılmış veya işini kaybetmiş. Kahramanmaraş'ta özel sektörde çalışan sayısında yüzde 29 azalma olmuştur. Çalışan sayısı 147 binden 104 bine düşmüştür. Malatya'da 95 binden 71 bine düşmüştür. Adıyaman'daki özel sektör istihdamı da 55 binden 48 bine inmiştir." Hisarcıkloğlu, şehirleri ayağa kaldırmanın yolunun, ekonomiyi yeniden canlandırmaktan geçtiğini dile getirerek, GSO'nun bu misyonla harekete geçtiğini söyledi. GSO'nun, kamu ve özel sektör kurumlarının yanı sıra uluslararası kuruluşların destek ve katkı-

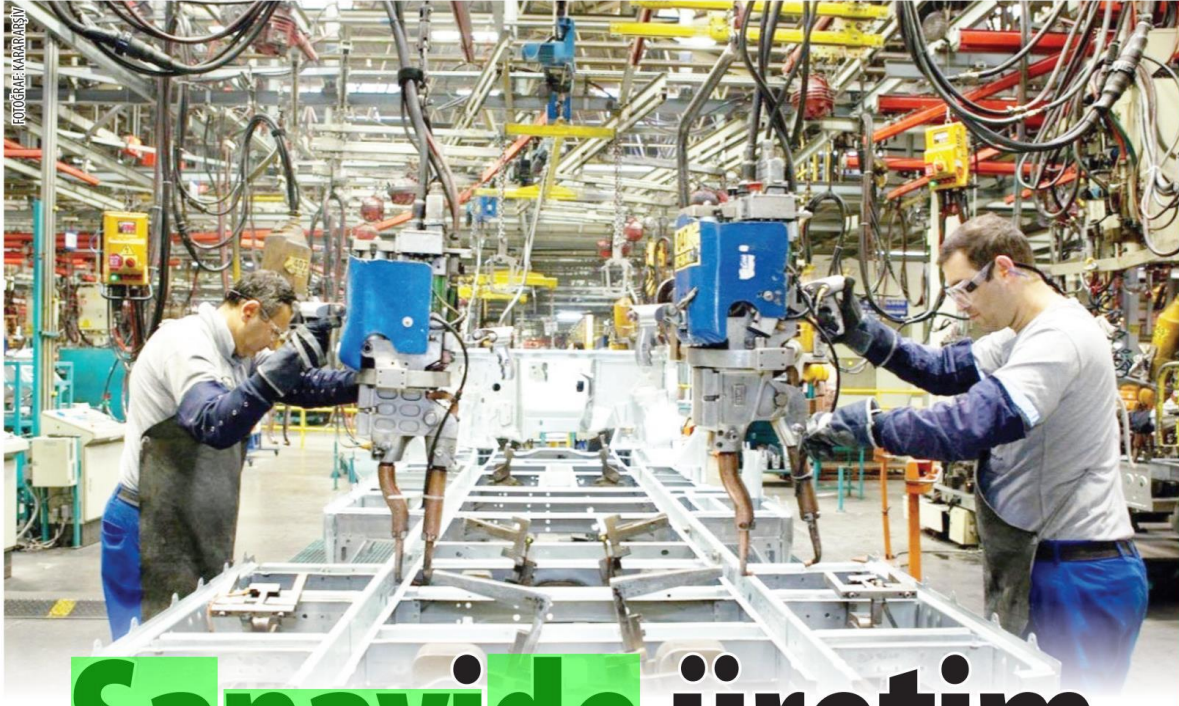

rıyla önemli bir çalışmayı hayata geçirdiğini anlatan Hisarcıkloğlu, şunları kaydetti:

"Bugün ta-nıtımı yapılacak rapor, deprem bölgesindeki sanayimiz için bir yol haritası

oluşturacak. Bu nedenle çok değerlidir ve referans niteliğindedir. Hem kısa, orta ve uzun vadede yapılması gerekenler sıralanmış, yerel ve bölgesel kalkınmaya yönelik somut politika adımları hazırlanmış hem de kurumlarımız için ne tür adımlar atılması gerektiğine ilişkin yapı-cı öneriler belirlenmiş."

Hisarcıkloğlu, Gaziantep'in ülkenin önemli sanayi üretim merkezlerinden olduğunu belirterek, geçen hafta **İstanbul Sanayi Odası** tarafından hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde Gaziantep'ten 28 firmanın yer aldığını ifade etti.

Sanayide üretim üç aydır yavaşlıyor

İmalat sektöründe üretim üç aydır daralmaya işaret ediyor. **İstanbul Sanayi Odası**'nın yayınladığı imalat satın alma yöneticileri endeksi eylülde 49,6 değerini alarak yine eşik değer 50'nin altında kaldı. Ağustosta 49 ile yılın en düşük seviyesini gören PMI, eylülde 49,6'ya yükselse de imalat sektörü performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlama sinyali verdi. **İSO** üretimdeki ivme kaybının siparişlerin azalmasından kaynakladığını fiyat baskılarının müşteri talebini sınırladığını belirtti.

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), anketin eylül ayı sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49 ve yılın en düşük seviyesini gören manşet PMI, eylülde

49,6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaşıldığını gösterdi. İmalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Üretim üst üste 3 ay yavaşlamakla birlikte bu yavaşlama ılımlı

düzeyde ve bir önceki anket dönemine göre düşük oranda kaydedildi. Üretimin ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı. Öte yandan, bazı firmalar ay içerisinde talebin dirençli kaldığını belirtti. Hem toplam yeni siparişler hem de yeni ihracat siparişleri

eylül ayında azalmaya devam etti ancak düşüşler ağustos ayına göre daha düşük bir hızda gerçekleşti. Anket katılımcılarından gelen değerlendirmelerin ortak noktası, fiyat baskılarının müşteri talebini sınırladığı oldu. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye Sektörel PMI eylül ayı raporuna göre, takip edilen 10

sektörden yalnızca gıda ürünlerinde üretim artışı görüldü. Bu sektörün de üretim hacmi üst üste iki ay genişlerken büyüme hızı ağustos ayına göre değişim göstermedi. Üretimdeki en sert yavaşlama, geçen yılın kısımlarından bu yana en yüksek oranlı düşüşün kaydedildiği tekstil sektöründe yaşandı. -**EKONOMİ SERVİSİ**

İSTİHDAMDAMDA SINIRLI ARTIŞ

Bazı firmalar ek personel ihtiyacı olduğunu belirterek, diğerleri yeni siparişlerdeki yavaşlamaya bağlı olarak istihdam düzeylerini azalttı. Son veriler, istihdamda çok sınırlı bir artış olduğuna işaret etti ve böylece mevcut artış eğilimi beşinci aya ulaştı. 10 sektör içerisinde istihdamını artıran sektörler gıda ürünleri, ağaç ve kağıt ürünleri ile kara ve deniz taşıtları oldu. Ağaç ve kağıt ürünleri son 4 ayda ilk kez çalışan sayısını artırdı. İstihdam seviyesinde en keskin düşüş ise giyim ve deri ürünlerinde kaydedildi. Yeni siparişlerdeki zayıf görünüm nedeniyle eylül ayında satın alma faaliyetleri sadece gıda ürünleri ve ana metallerde artış gösterdi. Girdi alımları 8 sektörde düşüş kaydedilen en belirgin azalma tekstil ürünlerinde gerçekleşti.

FİYAT BASKISI TALEBİ KISITLADI

İSO açıklamasında imalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiğini belirtti. **İSO** üretimdeki ivme kaybının siparişlerin azalmasından kaynakladığını fiyat baskılarının müşteri talebini sınırladığını aktardı. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Eylül ayında Türk imalat sektöründe bozulmanın hafiflediği yönünde işaretler gözlenirken bazı firmalar ay içerisinde talebin olumlu seyrettiğini bildirdi. Genel olarak zorlu faaliyet koşulları devam etse de son veriler yılın kalamında yeniden büyümeye geçilebileceğine dair bir miktar umut verdi. Eylül ayında firmalar açısından destekleyici bir gelişme de kurdaki görece istikrarla birlikte enflasyonist baskıların belirgin bir şekilde azalmış oldu" dedi.

TL'DEKİ DEĞER KAYBIYLA GİRDİ MALİYETLERİNDE KESKİN YÜKSELİŞ

Türk Lirası'ndaki değer kaybına bağlı olarak girdi maliyetleri üçüncü çeyrek sonunda keskin artışı sürdürdü. Ancak enflasyon oranı ağustos ayına göre oldukça yavaşladı ve mayısın bu yana en zayıf seviyede gerçekleşti. Buna bağlı olarak, nihai ürün fiyatları enflasyonu da bir önceki anket dönemine kıyasla belirgin bir şekilde azaldı. İmalatçılar 2023'ün genelinde olduğu gibi eylül ayında da girdi satın alımlarında teslimat gecikmeleriyle karşı karşıya kaldı. Anket katılımcılarına göre, tedarikçilerin performansındaki bozulma, yüksek nakliye maliyetleri ve mal ithalatındaki zorluklardan kaynaklandı. Eylül ayında girdi maliyetleri enflasyonu sektörler genelinde keskin bir yavaşlama sergiledi. En düşük oranlı artış ana metallerde gerçekleşirken en yüksek enflasyon metelik olmayan mineral ürünlerde kaydedildi. Buna bağlı olarak, nihai ürün fiyatlarındaki artış da 10 sektörün tamamında hız kesti. Talepteki iyileşmelerin firmalara bir miktar fiyatlamaya gücü sağladığı gıda ürünleri, satış fiyatlarındaki en hızlı artışın yaşandığı sektör oldu.

Sipariş ve koşullar imalat **sanayini** yavaşlattı

EKONOMİK büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketinin Eylül 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49,0 olan

manşet PMI, Eylül 2023'te 49,6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Üretim ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı. Bazı firmalar da ay içerisinde talebin dirençli kaldığını belirtti. Raporla göre, takip edilen 10 sektörden yalnızca gıda ürünlerinde üretim artışı görüldü.

İSO TÜRKİYE İMALAT PMI ANKETİ'NİN EYLÜL AYI SONUÇLARI AÇIKLANDI

İMALAT SEKTÖRÜNÜN PERFORMANSI ÜÇÜNCÜ ÇEYREKTE ZAYIFLADI

İSO Türkiye İmalat PMI Anketi'nin sonuçlarına göre, endeks eylülde 49,6 oldu. Sonuçlarda, imalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), eylülde 49,6 olarak gerçekleşti. **İSO Türkiye** İmalat PMI anketinin eylül ayı sonuçları açıklandı.

Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49,0 olan manşet PMI, eylülde 49,6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaşıldığını gösterdi. İmalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Üretim üst üste 3 ay yavaşlamakla birlikte bu yavaşlama ılımlı düzeyde ve bir önceki anket dönemine göre düşük oranda kaydedildi. Üretim ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı. Öte yandan, bazı firmalar ay içerisinde talebin dirençli kaldığını belirtti. Hem toplam yeni siparişler hem de yeni ihracat siparişleri eylül ayında azalmaya devam etti ancak düşüşler ağustos ayına göre daha düşük bir hızda gerçekleşti. Anket katılımcılarından gelen değerlendirmelerin ortak noktası, fiyat baskılarının müşterileri talebini sınırlandırması oldu.

GİRDİ MALİYETLERİNDE KESKİN ARTIŞ SÜRDÜ

Liradaki değer kayıplarına bağlı olarak girdi maliyetleri üçüncü çeyrek sonunda keskin artışını sürdürdü. Ancak enflasyon oranı ağustos ayına göre oldukça yavaşladı ve mayıstan bu yana en zayıf seviyede gerçekleşti. Buna bağlı olarak, nihai ürün fiyatları enflasyonu da bir önceki anket döneminden

ne kıyasla belirgin bir şekilde azaldı. Son veriler, istihdamda çok sınırlı bir artış olduğuna işaret etti ve böylece mevcut artış eğilimi beşinci aya ulaştı. Bazı firmalar ek personel ihtiyacı olduğunu belirirken, diğerleri yeni siparişlerdeki yavaşlamaya bağlı olarak istihdam düzeylerini azalttı. Firmalar, yeni siparişlerdeki zayıflık nedeniyle satın alma faaliyetlerini ve girdi stoklarını azaltmaya devam etti ancak söz konusu düşüşler ağustos ayına göre daha ılımlı düzeyde kaydedildi. İmalatçılar 2023'ün genelinde olduğu gibi eylül ayında da girdi satın almalarında teslimat gecikmeleriyle karşı karşıya kaldı. Anket katılımcılarına göre, tedarikçilerin performansındaki bozulma, yüksek nakliye maliyetleri ve mal ithalatındaki zorluklar-

dan kaynaklandı. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye Sektörel PMI eylül ayı raporuna göre, takip edilen 10 sektörden yalnızca gıda ürünlerinde üretim artışı görüldü. Bu sektörün de üretim hacmi üst üste iki ay genişlerken büyüme hızı ağustos ayına göre değişim göstermedi. Üretimdeki en sert yavaşlama, geçen yılın kasım ayından bu yana en yüksek oranlı düşüşün kaydedildiği tekstil sektöründe yaşandı.

Üretimdeki ivme kayıplarında belirleyici etken, firmaların yeni sipariş alma konusunda yaşadığı zorluklar oldu. Gıda ürünleri, üretimde olduğu gibi yeni siparişlerden de en iyi performansı gösteren sektör olurken, ana metaller sektörünün siparişleri üç aylık yavaşlamanın ardından yeniden büyümeye geçti. En belirgin yavaşlama

tekstil ürünlerinde kaydedildi. İhracatta ise sadece kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri ile gıda ürünleri sektörleri artış sağladı. Eylül ayında girdi maliyetleri enflasyonu sektörler genelinde keskin bir yavaşlama sergiledi. En düşük oranlı artış ana metallerde gerçekleşirken en yüksek enflasyon metalik olmayan mineral ürünlerde kaydedildi. Buna bağlı olarak, nihai ürün fiyatlarındaki artış da 10 sektörün tamamında hız kesti. Talepteki iyileşmelerin firmalara bir miktar fiyatlamaya gücü sağladığı gıda ürünleri, satış fiyatlarındaki en hızlı artışın yaşandığı sektör oldu. Diğer taraftan, yeni sipariş temininde yaşanan zorluklar nedeniyle tekstil imalatçıları nihai ürün fiyatlarını eylülde sınırlı ölçüde artıramadı.

TAHRİBAT BÜYÜK OLDU TADİLATI ZORLU OLACAK

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, yurt dışı pazarlarda daralma, yurt içinde ise enflasyon tahribatı yaşandığını belirterek, "Tahribat ne kadar güçlü ise onun tadilatı da o kadar güç, sabır, emek ve performans gerektiriyor" dedi.

YURT dışında geleneksel pazarlarda daralma yaşanırken yurt içinde ise enflasyon kaynaklı tahribat yaşandığını söyleyen İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Tahribat ne kadar güçlü ise onun tadilatı da o kadar güç, sabır, emek ve performans gerektiriyor. Tadilat dönemi zorlu olacak. Sanayide 2022'de olduğu gibi bir hareketlilik beklemiyoruz" dedi. Bahçivan, Türk sanayicisinin iç ve dış pazarda yaşanan sorunlara rağmen; 2022 yılında da Türkiye'nin büyüme ve kalkınmasına ön saflarda katkı verdiğini söyledi. İSO 500 verilerinin, sanayicilerin Türkiye'nin geleceğine olan inancının bir göstergesi olduğuna dikkat çeken Bahçivan, "Bu inancın ve azmin azalmadan devam edebilmesi için sanayimizin en büyük ihtiyacı; finansal istikrardır. Sürdürülebilir ve nitelikli büyüme için gerekli olan finansal istikrarın yeniden tesisi doğrultusunda atılan adımları önemli buluyoruz" dedi. "Orta Vadeli Programı" çok önemsediklerini dile getiren Bahçivan, "Programın başarısının, ülkemizin uzun süredir ihtiyaç duyduğu dış kaynak akışını sağlayacağına inanıyorum. Bu kaynak akışının teknolojiye dayalı, nitelikli yeni sanayi yatırımları ile buluşturulması en büyük dileğimiz" diye konuştu. Bahçivan, AB gibi temel pazarlarda daralma yaşanırken içerde ise tüketimi kısmaya yönelik uygulamaların, sanayiyi zorlayacağını söyledi. Bahçivan, "AB gibi temel pazarlarımızda daralma var. Bir taraftan da iç pazarda enflasyon ile mücadele kapsamında tüketimi kısmaya yönelik kararlar alınıyor. Önümüzdeki dönemde bunların sonuçlarını daha net göreceğiz. İçeride kabul etmemiz lazım ki enflasyonun sebep olduğu ciddi bir tahribat var. Tahribat ne kadar güçlü ise onun tadilatı da o kadar güçlü bir sabır, emek ve performans gerektiriyor. O nedenle tadilat dönemi zorlu olacak. Bütün bu gerçekler ışığında 2023'te sanayi performansının 2022 kadar canlı olmayacağını söyleyebilirim" diye konuştu.

Yatırma dönük uzun vadeli kredilerin azaldığını belirten Bahçivan, "Arzu ederdik ki uygulanan politika biraz daha yatırım ve kalkınma amaçlı krediler olsun. Ama bunun yeterli olmadığını görmekteyiz. Aynı eğilim devam ediyor. Uzun vadeli borç bulunmuyor. Zaten şu anda temel problem başlanmış yatırımların devamı noktasında yaşanan finansal sorunlar. Geçen sene arazi aramasında çok sıkıntı yaşandı, OSB'lerde yer kalmamıştı. Ama bu yatırımların belli noktaya gelmesinde finansman konusunda sıkıntı yaşanıyor. OVP'de de ele aldığımız konu buydu. Sanayiye dönük uzun vadeli yatırım kaynaklarının ayrıştırılması ve kaynakların doğru şekilde kullanımını sağlamak önemli. Daha güçlü bir model oluşturulması altını çizdiğimiz bir konu idi. Yoksa mevcut finansman yapısı ile yatırımların devam etmesi hatta başlaması mümkün değil. Finans değer zirci belli sektörlerde bazı sektörel sıkıntılar oluşturabilir." Yabancı işçi tartışmalarına da değinen Bahçivan, sadece emekten rekabet gücü yaratma adına demografik ve sosyolojik yapıyı bozacak, tehdit altına alacak ve toplumun yapısını değiştirecek bir oluşuma İSO olarak karşı olduklarını vurguladı. Bahçivan, "Nitelik getirmeden sadece emeğe dönük boyutuyla yabancıların ekonomiye destek katmasını doğru bulmuyoruz. Böylesi bir göçün Türkiye'yi sonu olmayan bir dehize götüme riski var" dedi.

ISO TÜRKİYE İMALAT PMI 49,6 ÖLÇÜLDÜ

İmalat PMI eylülde de eşik değerinin altında

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), eylülde 49,6 olarak gerçekleşti. PMI, temmuz ve ağustos ayının ardından eylülde de eşik değerinin altında ölçüldü.

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin eylül ayı sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49,0 olan manşet PMI, eylülde 49,6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaşıldığını gösterdi.

İmalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Üretim üst üste 3 ay yavaşlamakla birlikte bu yavaşlama ılımlı düzeyde ve bir önceki anket dönemine göre düşük oranda kaydedildi.

Üretimin ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı. Öte yandan, bazı firmalar ay içerisinde talebin dirençli kaldığını belirtti.

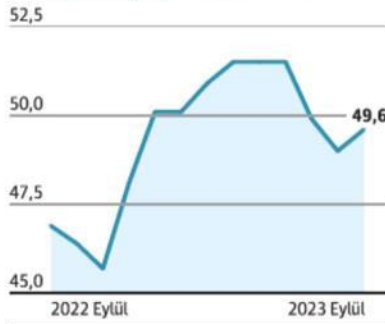
Hem toplam yeni siparişler hem de yeni ihracat siparişleri eylül ayında azalmaya devam etti ancak düşüşler ağustos ayına göre daha düşük bir hızda gerçekleşti. Anket katılımcılarından gelen değerlendirmelerin ortak noktası, fiyat baskılarının müşteri talebini sınırlandırması oldu. Liradaki değer kayıplarına bağlı olarak girdi

"İmalat sektöründe bozulma hafifliyor"

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları kaydetti: "Eylül ayında Türk imalat sektöründe bozulmanın hafiflediği yönünde işaretler gözlenirken bazı firmalar ay içerisinde talebin olumlu seyrettiğini bildirdi. Genel olarak zorlu

faaliyet koşulları devam etse de son veriler yılın kalanında yeniden büyümeye geçilebileceğine dair bir miktar umut verdi. Eylül ayında firmalar açısından destekleyici bir gelişme de kurdaki göreceli istikrarla birlikte enflasyonist baskıların belirgin bir şekilde azalması oldu."

ISO Türkiye İmalat PMI

maliyetleri üçüncü çeyrek sonunda keskin artışını sürdürdü. Ancak enflasyon oranı ağustos ayına göre oldukça yavaşladı ve mayıstan bu yana en zayıf seviyede gerçekleşti.

Girdi maliyetleri enflasyonunda keskin yavaşlama

İstanbul Sanayi Odası Türkiye Sektörel PMI eylül ayı raporuna göre, takip edilen 10 sektörden yalnızca gıda ürünlerinde üretim artışı görüldü. Eylül ayında girdi maliyetleri enflasyonu sektörler genelinde keskin bir yavaşlama sergiledi. En düşük oranlı artış ana metallerde gerçekleşirken en yüksek enflasyon metalik olma-

yan mineral ürünlerde kaydedildi. Buna bağlı olarak, nihai ürün fiyatlarındaki artış da 10 sektörün tamamında hız kesti.

Gıda, ağaç ve kağıt ürünleri ve taşıt sektöründe istihdam artışı

Talepteki iyileşmelerin firmalara bir miktar fiyatlama gücü sağladığı gıda ürünleri, satış fiyatlarındaki en hızlı artışın yaşandığı sektör oldu. Diğer taraftan, yeni sipariş temininde yaşanan zorluklar nedeniyle tekstil imalatçıları nihai ürün fiyatlarını eylülde sınırlı ölçüde artırdı. İstihdamını artıran sektörler gıda ürünleri, ağaç ve kağıt ürünleri ile kara ve deniz taşıtları oldu. Ağaç ve kağıt ürünleri son 4 ayda ilk kez çalışan sayısını artırdı. İstihdam seviyesinde en keskin düşüş ise giyim ve deri ürünlerinde kaydedildi. Yeni siparişlerdeki zayıf görünüm nedeniyle eylül ayında satın alma faaliyetleri sadece gıda ürünleri ve ana metallerde artış gösterdi. Girdi alımları 8 sektörde düşüş kaydederken en belirgin azalma tekstil ürünlerinde gerçekleşti.

İhracat lokomotifi sektörler ISO-500'de güç kaybetti

KRİTİK AÇI
İsmet Özkul
ismetozkul@gmail.com

İstanbul Sanayi Odası'nın 500 büyük sanayi kuruluşu çalışmasının 2022 yılı sonuçları açıklandı. Bu değerli çalışma, ekonomide izlenen politikalar ve dalgalanmaların reel sektördeki etkilerini gözlemek açısından önemli bir kaynak. Araştırmanın 2022 yılı sonuçları, siyasi iktidarın "Türkiye ekonomisi modeli" diye adlandırdığı garabetin reel ekonominin en büyük kuruluşlarının faaliyetlerine nasıl yansımaları da gösteriyor:

► **ISO-500** içindeki sektörel dağılımda dikkat çeken bir gelişme var. Tekstilde firma sayısı neredeyse üçte bir azalarak 14 kayıpla 46'dan 32'ye düşmüş. Giyim eşyası firmalarının sayısı 2 azalarak 11'e inmiş.

► Ana metaller ve makine imalatı sektörünün üretimden satışlarıdaki payında 3 puan, kara, deniz taşıtları ve yan sanayinin payında 1,4 puan, tekstilin payında 1,3 puan, giyim eşyası ile metal eşyanın payında da 0,2'şer puan kayıp var. İstihdam ve ihracatın lokomotifi sayılan bu sektörlerin devlerinin payındaki bu gerileme alarm verici bir durum. Cari açığı kapatacağı iddia edilen model, **sanayinin** devler liginde bile aykırı sonuçlar yaratmış gözüküyor.

ISO-500'de sektör ağırlıkları

	ISO-500'de yer alan firma sayısı			ISO-500 üretimden satışlarındaki payı (%)			Sektörlerin 2022 ihracat payı (%)
	2021	2022	Fark	2021	2022	Fark	
Ana Metaller ve Makine İmalat Sanayii	96	96	0	26,4	23,4	-3,0	16,7
Kimyasal Ürünler, Plastik ve Kauçuk Ürünleri Sanayii	72	71	-1	19,9	23,3	3,4	11,7
Kara, Deniz Taşıtları ve Yan Sanayii	48	50	2	15,4	14,0	-1,4	13,1
Elektrikli Teçhizat ve Elektronik Ürünler Sanayii	50	56	6	10,5	12,6	2,1	7,5
Gıda Ürünleri Sanayii	99	101	2	11,8	11,7	-0,1	8,4
Maden, Taş ve Toprak Ürünleri Sanayii	32	37	5	5,2	6,2	1,0	3,7
Orman, Kağıt Ürünleri, Mobilya ve Basım Sanayii	26	26	0	3,7	3,3	-0,4	3,9
Tekstil Ürünleri Sanayii	46	32	-14	4,0	2,7	-1,3	5,6
Metal Eşya Sanayii	18	20	2	2,3	2,1	-0,2	5,4
Giyim Eşyaları Sanayii	13	11	-2	0,9	0,7	-0,2	7,8

ISO-500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının 2022 yılı sonuçları, siyasi iktidarın "Türkiye ekonomisi modeli" nin reel ekonominin en büyük kuruluşlarının faaliyetlerine nasıl yansımaları da gösteriyor.

► Sanayi devlerinin kar artışı yüzde 121. TÜİK enflasyonuna göre reel artış yüzde 34,65 gibi parlak bir düzeyde. Bunda düşük faiz ve düşük ücret politikasının payı büyük. Negatif faiz sayesinde finansman giderleri, reel olarak yüzde 19,25 azalmış.

► Düşük ücret politikasının sonucu olarak ücretlerin yaratılan brüt katma değerden aldığı pay 1,93 puanlık kayıpla yüzde 17,87 ile verilerin yayınlandığı 2012'den bu yana en düşük düzeyine indi. Son 4 yıldaki toplam kayıp 6,81 puanı buldu.

► Yüksek karların da katkısıyla şirketlerin borçluluk oranı azaldı. Ama şirketlerin mali borçları içinde kısa vadeli borçların payı 9,3 puanlık sıçramayla yüzde 52,1'e çıktı. **Sanayi** devleri belirsizlik ve güvensizlik nedeniyle uzun vadeli planlarda temkinli davranırken, negatif faiz imkânından olabildiğince yararlanmayı tercih etmişler.

"Türkiye ekonomisi modeli"nin **sanayinin** devlerine yansıyan karnesi, ücretliler kaybederken karların hızla arttığı, dış dengelerin daha da bozulduğu, sağlıksız bir manzara çiziyor.

İmalat endeksi eşik değerin altında kaldı

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), eylül ayı sonuçları açıklandı. Eşik değeri olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49,0 olan manşet PMI, eylülde 49,6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaştığımız gösterdi.

En sert yavaşlama tekstilde

Üretimin ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı. Öte yandan, bazı firmalar ay içerisinde talebin dirençli kaldığını belirtti.

Hem toplam yeni siparişler hem de yeni ihracat siparişleri eylül ayında azalmaya devam etti ancak düşüşler ağustos ayına göre daha düşük bir hızda gerçekleşti. Anket katılımcılarından gelen değerlendirmelerin ortak noktası, fiyat baskılarının müşteri talebini sınırlandırması oldu.

İSO Türkiye Sektörel PMI eylül ayı raporuna göre, takip edilen 10 sektörden yalnızca gıda ürünlerinde üretim artışı görüldü. Üretimdeki en sert yavaşlama, geçen yılın kasım ayından bu yana en yüksek oranlı düşüşün kaydedildiği tekstil sektöründe yaşandı.

İstanbul
EkolüCüneyt
DİRİCAN

cuneyt.dirican@dunya.com

Finansal (ekonomik)
analiz 102

Geçen hafta merkez bankamızın sitesindeki reel sektör istatistiklerini analiz etmeye başlamıştık. Şirketlerimizin finansallarından hareketle, fiyatlandırma davranışlarında dolayısı ile enflasyondaki temel sorun sermaye açığı ve kısa vadeli mali borçlardaki artışla finansman giderleri demıştik. Dünyaya paralel şekilde sorun; emeğin, işgücünün yarattığı ücret, talep veya hizmet enflasyonu değil, pandemi çıkışında başlarda enerji ve arz (maliyet) enflasyonu, sonrasında şirket kar güdümlü enflasyon baskın demıştik. Enflasyon muhasebesi yok, ondan karlar yüksek görünüyordu deniyor. Ücretlinin enflasyon muhasebesi, indirilecek KDV'si, yatırım teşviki de yok. Yerine koyma maliyeti vatandaş için de varken stok veya kasa artı yok, tersine ek MTV var. Nüfusumuzun yüzde52'si hane halkı kullanılabilir gelir seviyesinde son dört yüzde20'lik dilimi oluşturuyor: Ortalama 64 bin TL ile talep yaratmaları zaten zor. Benzer yanılgıya Fed de düşüyor uzun zamandır. Phillips Eğrisi işlemiyor, enflasyon ve (pandemi öncesi seviyesine ancak dönen) işsizlik arasındaki bağ kopuk diyorlar.

Keza kredi kartları yüzde25 faize ulaşmışken, 1 trilyon dolar ile rekor kırarken, bankalardan kaçan rekor mevduat ile tarihin en düşük tasarruf oranını gördüler. Keza tüketici kredileri artmaya devam ediyor. Ve takibe düşen krediler de artmaya başladı. Bu şu demek. Hane halkı borçla dönüyor. Greedflation dışında shrinkflation gerçeğini de unutmamak lazım. Borcu borçla çeviren halkın enflasyon nedeni ile talebi öne çektiğini söyleyenlerin gözden kaçırdığı nokta, fiyat artışları durmuyor hızı azalıyor sadece. Yani satın alma gücü düştükçe daha fazla cepten yeniyor, varlık elden çıkarılıyor ve borç miktarı bu yüzden artıyor. Bu yüzden kredi kartı ve KMH ile talebi baskılamak (?) bu gerçekleri göz ardı etmemek gerekir(di).

Tam üniversite kayıt döneminde, artan fiyatlarla zaten revize edilmiş fiyatlar için bankalardan kredi almakta zorlanan veya ödeme gücü kalmayan birçok öğrencinin kayıt olmaması veya kaydını yenilememesi de bu yüzden. Özel okullarda durum farklı değil. Servis, kıyafet, yemek ücretlerini maaşleştiren bir çok velli yeni kredi faizi oranları ile taksit bölme zorunda kaldı. Nitekim dünyada yeniden artışa geçen enflasyon oranı bu kadar parasal sıkılaştırmaya rağmen neden oluyor sorusunun cevabını enerji (petrol) fiyatlarında kolaylıkla bulmak mümkün. Bizde sanayi tarafında elektrik ve doğalgaza gelen zammı da göreceğiz. Esnafımızın çoğunun KMH ve ticari kartlarla işletme sermayesi çevirdiğini de hatırlatalım. On-us ve not-on-us işlemlerde bankaların ertesi gün yüzde3'lere yaklaşan POS komisyonlarının, şubeler cari faizine göre 40 gün blokeye tekebül ettiğini düşüncüsek, bu maliyetin nereye yükleneyeceğini tahmin etmek için bankacı, ekonomist, finansçı, trader olmak gerekmiyor. Dönem finansal analize. ISO 500 raporundan da benzer başka verilerdeki gibi ücret artışlarının FAVÖK ve Vergi Öncesi Kar artış oranlarının altında kaldığını görmek mümkün. ISO 500 şirketlerinin Vergi Öncesi Karı ve FAVÖK son iki yılda yüzde100 üzerinde artarken, TCMB reel sektör istatistiklerinde Dönem Net Kar artışı yüzde423.

En başta işaret ettiğimiz 2016 sonrası Fed politikası ile iyice açmaz giden gerçeğimiz sermaye açığını ISO 500 raporunda da görüyoruz. Kısa vadeli borçlar yüzde99,2 artarken uzun vadeli borç yüzde37,3 artıyor. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlarda oranı yüzde52,1'e zıplamış. Nitekim borç/öz kaynak oranı yüzde35,7'ye tekrar artış trendine girmiş.Kambiyo kar ve zararı ISO 500'de yine birbirini dengeliyor. Yani kurdan çok ticari kredi faizleri düşüken yüzde32,6 artmış finansman giderlerine odaklanmak lazım. Dolayısı ile faiz artışlarını 2023 sonuçlarında ISO 500 ve TCMB reel sektör istatistikleri ile birlikte göreceğiz. Enflasyonda ise hissedeceğiz. 2016 Fed politika değişikliği başlangıcı ile oluşan özkaynak ve sermaye erimesinin kısa vadeli borçlanma ile giderildiği net bir şekilde görülüyor. Keza şirketlerimiz duran varlık yatırımları yerine likit kalemlere kayışa da, şirketlerimizde kapasite artışı için yatırım ve verimlilik için tevsi olmadan, net satışlara veya kara oranı yüzde1'i geçmeyen ARGE giderleri ile faiz artışları arza ve enflasyonu düzeltir mi? İşte bütün mesele bu.

İç piyasadaki daralma ve siparişlerin azalması sektörü yavaşlattı

Sanayi iyileşmeye uzak

Türkiye’de büyümenin öncü göstergelerinden **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Satın Alma Yöneticileri Endeksi İmalat PMI Eylülde üçüncü kez eşik değer olan yüzde 50’nin altında kalarak yüzde 49.6 olarak gerçekleşti. Ankete katılan **sanayicilere** göre imalat sektöründeki yavaşlamada üretimin ivme kaybetmesi etkili oldu.

Ankete katılan firmaların çoğu bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağlarken bazı firmalar ise talebin dirençli kaldığını ve olumlu seyrettiğini ifade ediyor.

Eylül ayı raporuna göre takip edilen 10 sektör arasında sadece gıda ürünlerinde üretimde artış yaşandı. İstihdam artışı ise sadece üç sektörde gözlemlendi. Bu, COVID-19 salgınından bu yana en düşük istihdam artışı düzeyine işaret ediyor.

Verileri değerlendiren S&P

Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, “Eylülde genel olarak zorlu faaliyet koşulları devam etse de son veriler yılın kalanında yeniden büyümeye geçilebileceğine dair bir miktar umut verdi” dedi.

Endeksi sosyal medyadan yorumlayan TEPAV ekonomisti Burcu Aydın Özudođru ise “**İSO** PMI, **sanayide** üçüncü çeyrekte daralmayı işaret ediyor. TEPAV Ekonomik Görünüm raporunda, finansmana erişim sorunlarıyla, üçüncü çeyrekte yatırımlarda daralma tahmin ettik. **İSO** verisi tahminimizi destekliyor” dedi.

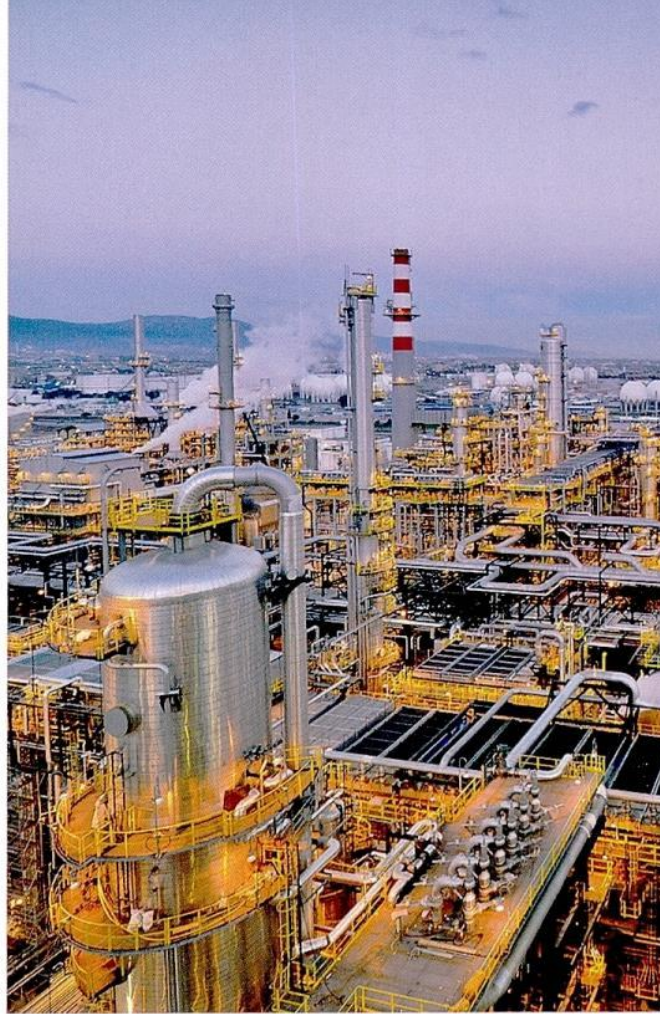
İmalat PMI 49,6 oldu

İstanbul Sanayi Odası (İSO)
Türkiye İmalat Satın Alma
Yöneticileri Endeksi (PMI),
eylülde 49,6 olarak gerçekleşti.

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin eylül ayı sonuçları açıklandı.

Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49,0 olan manşet PMI, eylülde 49,6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaşıldığını gösterdi.

Açıklamada görüşlerine yer verilen S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Genel olarak zorlu faaliyet koşulları devam etse de son veriler yılın kalanında büyümeye geçilebileceğine dair bir miktar umut verdi. Eylülde firmalar açısından destekleyici bir gelişme de kurdaki görece istikrarla birlikte enflasyonist baskıların belirgin bir şekilde azalması oldu" değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye'nin En Büyüğü

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırması'na göre, TÜPRAŞ, önceki yıl olduğu gibi, üretimden satışlarda 418,4 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu. 2021'de üçüncü sırada olan Star Rafineri 189,2 milyar lira ile ikinciliğe yükseldi. Geçen yıl ikinci sırada bulunan Ford Otomotiv ise 140,1 milyar liralık üretimden satışla üçüncü oldu. İSO Başkanı Erdal Bahçivan'ın açıkladığı verilere göre 2022'de ilk 500 sanayi şirketinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 119 artarak 4 trilyon 485 milyar liraya ulaştı. İAR ile Ereğli Demir ve Çelik'in ikişer basamak yükselmesi dikkat çekti.

Erdal Bahçivan, "Faiz, amortisman ve vergi öncesi karın yüzde 100'e yakın bir artışla 808 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Aynı yılda FAVÖK karlılığı oranı, aynen faaliyet karlılığında olduğu gibi 2,1 puan düşüşle yüzde 17,5'ten yüzde 15,4'e geriledi. Yine vergi öncesi kar ve zarar toplamı yüzde 121 artarak 485 milyar liraya yükseldi. Ancak satış karlılığı oranı 0,2 puan düşüşle yüzde 9,3'e indi. Bu da bize tüm karlılık rasyolarında geçen yıla göre daha düşük bir kar yılı geçirildiğini gösteriyor" açıklamasında bulundu.

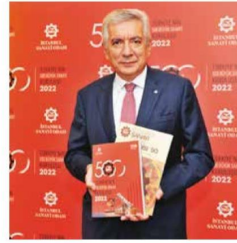

M I X

SERPİL
TİMURAY

ERDAL
BAHÇIVAN

GAMEON

VDF

SERPİL TİMURAY'A ÖDÜL

Vodafone Grubu'nun Dünya İcra Kurulu Üyesi ve Avrupa CEO'su Serpil Timuray, Cumhurbaşkanlığı himayesinde gerçekleştirilen ve Türk diasporasının önemli isimlerini bir araya getiren Dünya Türk İş Konseyi 10. Kurultayı'nda 'İş Dünyası Ödülü' aldı. Global iş dünyasının başarılı liderlerinden biri olan Timuray, Türk diasporasının küresel ölçekteki profesyonellerini İngiltere gibi rekabetçi bir ülkede başarıyla temsil etmesinden ötürü ödüle layık görüldü.

SANAYİNİN DEVLERİ BELLİ OLDU

1968'den bu yana İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2022 yılı sonuçları belli oldu. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklanan araştırmada, 2022 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş; 418.4 milyar liralık satışlarıyla Tüpraş olurken, bu kuruluşu 189.2 milyar lira ile Star Rafineri takip etti. Üçüncü sırada ise 140.1 milyarlık üretimden satışlarıyla Ford Otomotiv yer aldı.

TT'DEN ÜCRETSİZ TWITCH ABONELİĞİ

Türk Telekom'un oyun deneyimini güçlendiren markası GAMEON, dünyanın önde gelen yayın platformu Twitch'le yeni bir iş birliğini hayata geçirdi. Oyuncuları çok sevindirecek bu fırsat, Twitch özelinde seçilen bir yayıncıya 30 gün boyunca Kademe 1 abone olma ve ilgili kanalda kullanılacak birbirinden özel yan haklar sağlıyor. Destek verilen kanalda anons edilecek abonelik, yayıncı ve tüm izleyiciler tarafından görünür olacak.

VDF'NİN ENERJİSİ YEŞİLLENDİ

Sürdürülebilir bir geleceğin inşası için tükettiği elektriği, yeşil enerji kaynaklarından sağlamak üzere harekete geçen Volkswagen Doğu Finans da (VDF) ÇK Enerji Boğaziçi Elektrik aracılığı ile Uluslararası Yenilenebilir Enerji Sertifikası (IREC) aldı. Enerji tüketimindeki çevresel etkileri en aza indirmeyi ve karbon salınımını azaltmayı hedefleyen VDF, genel merkezinde tükettiği yıllık 280 MW'lık elektriğin tamamını yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılayacak.

İmalat göstergesi 3. ayda da daralma sinyali verdi

Istanbul Sanayi Odası (İSO)

İmalat satın alma yöneticileri endeksi (PMI) eylülde 49,6 değerini aldı. Endeks ağustosta 49 ile 2023 yılının en düşük seviyesini görmüştü. Temmuz ayında da endeks 50 değerinin altında kalmıştı.

Bloomberg HT'nin haberine göre, endeks verilerinde imalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Üretim üst üste üç ay yavaşlamakla birlikte bu yavaşlama ılımlı düzeyde ve bir önceki anket dönemine göre düşük oranda kaydedildi. Üretimin ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı.

Liradaki değer kayıplarına bağlı olarak girdi maliyetleri üçüncü çeyrek sonunda keskin artışını sürdürdü. Ancak enflasyon oranı ağustos ayına göre oldukça yavaşladı ve mayıstan bu yana en zayıf seviyede oldu. Buna bağlı olarak, nihai ürün

fiyatları enflasyonu da bir önceki anket dönemine kıyasla belirgin bir şekilde azaldı. Son veriler, istihdamda çok sınırlı bir artış olduğuna işaret etti ve böylece mevcut artış eğilimi beşinci aya ulaştı.

Bazı firmalar ek personel ihtiyacı olduğunu belirtirken, diğerleri yeni siparişlerdeki yavaşlamaya bağlı olarak istihdam düzeylerini azalttı. Firmalar, yeni siparişlerdeki zayıflık nedeniyle satın alma faaliyetlerini ve girdi stoklarını azaltmaya devam etti, ancak söz konusu düşüşler Ağustos ayına göre daha ılımlı düzeyde kaydedildi.

10 sektör içerisinde istihdamını artıran sektör sayısı üçe gerileyerek Kovid-19 salgınının 2020 başlarındaki ilk dalgasından bu yana en düşük düzeyde gerçekleşti. İstihdamını artıran sektörler gıda ürünleri, ağaç ve kağıt ürünleri ile kara ve deniz taşıtları oldu. İstihdam seviyesinde en keskin düşüş ise giyim ve deri ürünlerinde kaydedildi.

Şirketlerdeki yabancı payı 17 yılın en düşük seviyesinde

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırması'nın sonuçları paylaşıldı. ISO 500'deki üretimden satış, brüt katma değer ve ihracat payları da, yabancı sermayeli kuruluşların istatistiklerinin ayrıca paylaşılmaya başlandığı 2006'dan bu yana en düşük seviyesine indi.

Ekonomim'den Merve Yiğitcan'ın haberine göre, ISO 500'deki yabancı sermayeli şirket sayısı 2014'te 11 adet, 2017'de de 8 adet düşerek çok sert gerilerken, bu süreçte

kuruluş sayısı sadece 2018 yılında 3 adet artıyor, devam eden yıllarda ise gerilemeyi sürdürüyor.

Geçen yıl ISO 500'deki 108 yabancı sermayeli şirketin toplam üretimden satışları 1 trilyon 255 milyar 771 milyon TL iken, 2021'de bu tutar 585 trilyon 743 milyar 72 milyon TL seviyesindeydi. Yabancı sermayeli kuruluşlar üretimden satışlarını bir önceki yıla göre yüzde 114 artırırken, ISO 500'ün tamamında üretimden satışlar bir önceki yıla göre 119

yükseldi.

En fazla yabancı sermayeli kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör, 22 kuruluş ile motorlu kara taşıtları olurken, bu sektörü 16 kuruluş ile gıda, 10 kuruluş ile de elektrikli teçhizat sektörü takip etti.

ISO 500'ün içinde yer alan 108 yabancı sermayeli kuruluştan 77'sinde yabancı sermaye payı yüzde 50 ve üzerinde ölçülürken, bu kuruluşların 108 yabancı sermayeli kuruluş içinde önemli bir paya sahip olduğu dikkat çekiyor.

KRİTİK DÜZENLEME: AB SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ

Istanbul Sanayi Odası'nın Yeşil Gündem Sohbetleri, İTHİB Yönetim Kurulu Üyesi, ISO Yönetim Kurulu Sayman Üyesi ve Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı Sultan Tepe'nin katılımıyla yapıldı.

ISO Yeşil Gündem Sohbetleri'nin 11'inci, İklimin Değiş-tirdiği Üretim ve Ticaretin Gündemi: AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması başlıklı panel ile gerçekleşti. Etkinlikte, AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) ve geçiş dönemi uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar paylaşıldı. Etkinliğin açılış konuşması **Sultan Tepe** tarafından gerçekleştirildi. İklim değişikliğinin etkisi ile Türkiye'de ve dünyada aşırı hava olayları ile sıklıkla karşı karşıya kaldığımız ifade eden Tepe, "Bu gelişmeler ekonomi, toplum ve doğanın birbirine bağlı olduğunu gösteriyor. Yeşil dönüşüm hizmetten eğitime, sağlıktan **sanayi** üretimine kadar tüm sektörleri etkiliyor. **Sanayi** açısından ürün, ham madde ve

teknoloji seçimlerinde kapsamlı bir dönüşümün ön plana çıktığı yeni bir düzen kuruluyor. Küresel anlamda rekabetçi olabilmek için **sanayinin** daha yeşil, daha dögüsel ve daha dijital olması bir gereklilik hâlini alıyor." dedi.

"Türk **sanayisini** yakından ilgilendiriyor"

Yeşil dönüşümü temel alan bu yeni düzende Türkiye'nin **sanayisini** yakından ilgilendiren ve izlenmesi gereken gelişmelerin başında Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın (AYM) geldiğini kaydeden Tepe, "AB, AYM ile yeşil dönüşümü bütüncül bir bakış açısı ile ele alıyor. Bu kapsamda gündeme gelen SKDM ise AB ile ticaret ilişkisi olan ülkelerdeki üreticiler üzerinde doğrudan etkili olacak. Ağustos ayında yaşanan en

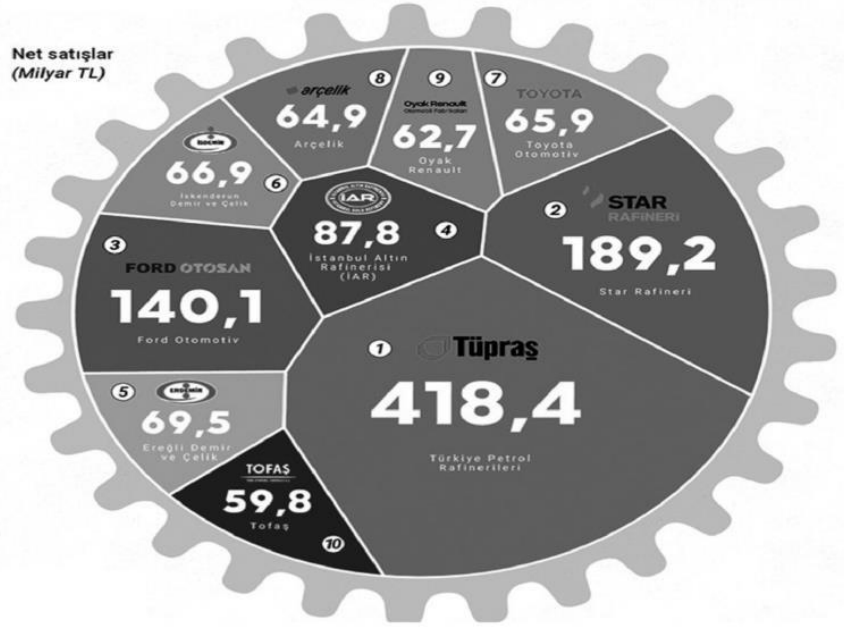
önemli gelişmelerden biri de 1 Ekim 2023 itibarıyla demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre, elektrik ve hidrojen sektörleri ile başlayacak olan SKDM geçiş dönemine ilişkin raporlama yükümlülükleri hakkında Uygulama Tüzüğü'nün yayımlanması oldu. SKDM'nin, küresel ticaret ve üretim dinamiklerini değiştirmesi ve tüm sektörler üzerinde önemli etkiler yaratması bekleniyor. AB'nin ihracatımızdaki payının yaklaşık yüzde 40 olduğunu dikkate aldığımızda SKDM'nin ülkemiz açısından kritik bir süreç olduğunu tekrar vurgulamak istiyorum. **Sanayiciler** olarak yeşil dönüşüm sürecindeki sorumluluklarımızın farkındayız ve bu konuda öncü olmak için çalışmalar gerçekleştiriyoruz." diye konuştu.

Türkiye'nin 500 büyük şirketinden 94'ü gıda sektöründen

Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** kuruluşu listesindeki şirket sayısında 94 adetle gıda firmaları zirvede yer alırken, onu 77 ile "ana metal **sanayi**" izledi. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu 2022 Araştırması'nın sonuçlarına göre, en büyük 500 şirket, 24 sektörde toplandı.

► Söz konusu araştırmada en fazla şirketin yer aldığı sektör 94 firmayla gıda ürünleri oldu. Söz konusu sektörün şirket sayısı önceki yıla göre 1 artmış oldu. Gıdayı 77 şirketle "ana metal **sanayi**", 43 şirketle "motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı" takip etti. Listeye "kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı" sektöründen 40, elektrikli teçhizatın 33, tekstilden 32, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatından 27, "kauçuk ve plastik" ile "fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)" sektörlerinden 20'şer şirket yer aldı. Tekstil sektöründen listeye giren şirket sayısının 46'dan 32'ye düşmesi, elektrikli teçhizat işletmelerinin ise 29'dan 33'e yükselmesi dikkati çekti.

ÜRETİMDEN SATIŞLARDA ZİRVE ANA METAL **SANAYİSİNİN** İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu araştırmasında listeye giren şirketlerin üretimden satışlarının 2022'de 4,5 trilyon liraya yükseldiği belirtilmişti. Listede isminin ve bilgilerinin açıklanmasını istemeyen bazı şirketler hariç incelendiğinde, üretimden satışlarda başı 874 milyar lirayla ana metal **sanayi** çaktı. İkinci sırada, sadece 4 şirketin **İSO 500** listesine girdiği kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı yapan işletmeler yer aldı. Söz konusu 4 şirketin geçen yıl üretimden satışları 647 milyar liraya yaklaştı.

Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı yapan şirketlerin 2022 cirosu ise yaklaşık 574 milyar lira oldu.

GIDA ŞİRKETLERİNDEN 467 MİLYAR LİRAYI AŞAN CİRO Geçen yıl **İSO 500**'de en çok şirketle yer alan gıda sektöründeki 94 işletmenin üretimden satışlarının toplamı 467 milyar lirayı aştı. Onu 241 milyar lirayla elektrikli teçhizat imalatı yapan şirketler, 240,5 milyar lirayla elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım sektörü takip etti. /AA

Sanayide kan kaybı sürüyor

Ağustos 2023'te 49 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat PMI, Eylülde 49.6 olarak gerçekleşti. İmalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret eden söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaşıldığını gösterdi. Üretimin ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı

MURAT ÇORBACI / İSTANBUL

İmalat **sanayi** performansında güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) anketinin Eylül 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50.0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Ağustos 2023'te 49 olan manşet PMI, Eylül 2023'te 49.6'ya yükseldi ve imalat sektörünün performansında ılımlı düzeyde bir yavaşlamaya işaret etti. Söz konusu veri, faaliyet koşullarında yatay seyre yaklaşıldığını gösterdi.

Sanayi topallayarak yoluna devam ediyor

Diğer yandan imalat sektörünün performansının üçüncü çeyrek boyunca zayıflama kaydettiği görüldü. Üretim üst üste üç ay yavaşlamakla birlikte bu yavaşlama ılımlı düzeyde ve bir önceki anket dönemine göre düşük oranda kaydedildi. Üretimin ivme kaybettiği firmalar bu durumu genellikle zayıf piyasa koşullarına ve yeni siparişlerdeki azalmaya bağladı. Öte yandan, bazı firmalar ay içerisinde

de talebin dirençli kaldığını belirtti. Hem toplam yeni siparişler hem de yeni ihracat siparişleri Eylül ayında azalmaya devam etti, ancak düşüşler ağustos ayına göre daha düşük bir hızda gerçekleşti. Anket katılımcılarından gelen değerlendirmelerin ortak noktası, fiyat baskılarının müşteri talebini sınırladığı oldu.

Enflasyon baskısı azaldı

Liradaki değer kayıplarına bağlı olarak girdi maliyetleri üçüncü çeyrek sonunda keskin artışını sürdürdü. Ancak enflasyon oranı Ağustos ayına göre oldukça yavaşladı ve Mayıstan bu yana en zayıf se-

viyede gerçekleşti. Buna bağlı olarak, nihai ürün fiyatları enflasyonu da bir önceki anket dönemine kıyasla belirgin bir şekilde azaldı. Son veriler, istihdamda çok sınırlı bir artış olduğuna işaret etti ve böylece mevcut artış eğilimi beşinci aya ulaştı. Bazı firmalar ek personel ihtiyacı olduğunu belirtirken, diğerleri yeni siparişlerdeki yavaşlamaya bağlı olarak istihdam düzeylerini azalttı. Firmalar, yeni siparişlerdeki zayıflık nedeniyle satın alma faaliyetlerini ve girdi stoklarını azaltmaya devam etti, ancak söz konusu düşüşler Ağustos ayına göre daha ılımlı düzeyde kaydedildi. İmalatçılar 2023'ün gene-

Sadece gıda üretimi arttı

İstanbul **Sanayi Odası** Türkiye Sektörel PMI Eylül ayı raporuna göre, takip edilen 10 sektörden yalnızca gıda ürünlerinde üretim artışı görüldü. Bu sektörün de üretim hacmi üst üste iki ay genişlerken büyüme hızı Ağustos ayına göre değişim göstermedi. Üretimdeki en sert yavaşlama, geçen yılın kasım ayından bu yana en yüksek oranlı düşüşün kaydedildiği tekstil sektöründe yaşandı. On sektör içerisinde istihdamını artıran sektör sayısı üçe gerileyerek Covid-19 salgınının 2020 başlarındaki ilk dalgasından bu yana en düşük düzeyde gerçekleşti. İstihdamını artıran sektörler gıda ürünleri, ağaç ve kağıt ürünleri ile kara ve deniz taşıtları oldu.

linde olduğu gibi Eylül ayında da girdi satın alımlarında teslimat gecikmeleriyle karşı karşıya kaldı. Anket katılımcılarına göre, tedarikçilerin performansındaki bozulma, yüksek nakliye maliyetleri ve mal ithalatındaki zorluklardan kaynaklandı.

Yabancı ortaklıda azalma

Fotoğraf: Pexels

TÜRKİYE'nin **sanayi** devleri arasında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısındaki düşüş devam ediyor. **İstanbul Sanayi Odasının (İSO)** verilerine göre, yabancı sermayeli şirket sayısı 2009'da 153 ile zirvedeydi, geçen yıl 108'e kadar geriledi. **İSO**, 2006 yılından bu yana yabancı şirketlerin en düşük seviyeye indiği kaydedildi.
(İSTANBUL)

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının kökleri, 1960'lı yıllara kadar uzanır. İlk kez 1968 yılında "100 Büyük Firma" olarak kamuoyuna açıldılar. Her yıl bir öncelikli yıl verilerinin açıldığında çalışmanın kapsamı 1978 yılında 300 kuruluş, 1981 yılında ise 500 kuruluş çıkarılmıştır.

1991 yılında "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına ek olarak "İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"nu izleyen 325 Sanayi Kuruluşu" çalışması yapılır. 1992-1997 yılları arasında "İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"nu izleyen 250 Sanayi Kuruluşu" olarak sürdürülen çalışma, 1998 yılında genişletilerek 500'e çıkarılır. Böylece 1998 yılından bu yana Türkiye'nin 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu'na ait veriler her yıl kamuoyuna açıklanır.

2022 yılının değerlendirilmesi geçtiğimiz günlerde İstanbul Sanayi Odası tarafından düzenlenen bir toplantıyla duyuruldu.

Bu yılki listeye göz atığımızda 25 Bursalı firmanın ilk 500 içinde yer aldığını görüyorsunuz. Bunlar şunlar:

"9. sırada OYAK RENAULT, 10. sırada TOFAŞ, 55. sırada BOSCH, 70. sırada SÜTAŞ, 86. sırada ASİL ÇELİK, 156. sırada PRO YEM, 157. sırada

BEYCELİK, 160. sırada DÖKTAŞ DÖKÜMCÜLÜK, 177. Sıradadır, KORTEKS, 184. sırada

PRYSMIAN KABLO, 193. sırada ALMAXTEX, 199. sırada BOSCH REX-ROTH, 248. sırada AUNDE TEKNİK, 278. sırada HASTAVUK, 286. sırada GEMLİK GÜBRE, 287. sırada COŞKUNÖZ 296. sırada CEMTAS, 323. sırada LEONİ KABLO, 334. sırada DURMAZLAR MAKİNA, 351. sırada

PMS METAL, 374. sırada KÜÇÜKÇALIK TEKSTİL, 458. sırada HITACHI ASTEMO, 479. sırada ULUDAĞ İÇECEK, 489. sırada TARFAŞ, 495. sırada HARPUT TEKSTİL".

SON SÖZ

Öncelikle Bursa'da yer alan tüm şirketlerimize gönülden kutluyorum. İstihdam yaratarak, teknoloji transfer ederek, teknoloji oluşturarak, ihracat yaparak, ülkemiz ve özelinde Bursa ekonomisine katma değer yaratan tüm girişimcilerimize, sanayicilerimize bu köşede teşekkürlerimi iletiyorum. İlk yüz içinde 5 Bursa şirketi bulunuyor. Bu beş şirketin 3'ü yabancı ortaklı/yabancı sermayeli, biri Bursa kökenli, diğeri ise Bursa dışından yapılmış ortak yatırımdır. Dileğim önümüzdeki yıllarda bu sayının katlanarak artması.

Murat KUTER
muratkuter@yahoo.com

Müfit Parlak'ın ÇEK'e VEDA YEMEKLERİ

Çağdaş Eğitim Kooperatifi ülkemizin ilk eğitim kooperatifi olarak, bir sosyal kooperatifleşme modeli ortaya koyup, 28 yıldır Bursa eğitim hayatı içinde yerini alıyor. Bilinçli gibi ÇEK ortadokmanı hiçbir kariyeri almıyor. Kar oluşturmada eğitime harcıyor.

Bu 28 yıllık süreçte bir ÇEK Görükle Yüksek Öğretim Karma Öğrenci Yurdu, Beşevler ÇEK 3 Mart Anaokulu, ÇEK 3 Mart Azzazgılı İlk ve Ortaokulu, Güler - Osman Köseoğlu Orta Öğretim Kız Öğrenci yurdu, ÇEK 3 Mart Ziya-Ülviye Özer Anadolu Lisesi ve ÇEK 3 Mart Halil Güleç Fen Lisesi'ni hayata geçiren ÇEK, gerek sosyal sorumluluk projeleri (ÇEK/MECE ve diğerleri) gerekse sanatsal etkinlikleri ile Bursa eğitim dünyasında özel bir yer olan güzide bir kurumumuz. Kurum ayrıca oluşturduğu ÇEK-VAK (Çağdaş Eğitim Kooperatifi Vakfı) ile de Anaokulu'ndan Üniversiteye sloganının son aşamasının ilk adımını attı.

Bu kurumun çok değerli başkanları oldu. Hepsini yakından tanıma fırsatına sahip oldum. Gerek başkanlar gerek yönetim kurulu üyeleri gerekse ortaklar ile tüm ÇEK Ailesi kurumun yaşamaları için fedakarca bir çaba içindeler.

Geçtiğimiz aylarda ÇEK Başkan-

lığı'nu yürüten Prof.Dr.Müfit Parlak hocam bu görevini Nihan Alpay'a devretmişti. Müfit Hocam geçtiğimiz haftalar için önce kurum müdürleri ve sonrasında yönetim kurulunda görev yaptığı çalışma arkadaşlarına Botanik Park'taki Yavuz İskenderoğlu Konağı biter yemek verdi.

Prof.Dr.Müfit Parlak, Bursa doğumlu Bursa Tıp Fakültesi'ni bitirdi. 1981-1982 yıllarında dil eğitimi için Kanada'da ya Carleton University ESL'ye gitti. 1986 yılında Uludağ Üniversitesi Radyoloji Anabilim Dalı'nda uzman oldu. 1997 yılında da Profesör kadrosuna atandı.

2000-2001 yıllarında Bursa Tabip Odası Başkanlığı da yaptı. Parlak, 2001-2008 yıllarında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı, Bursa Kalder Yönetim kurulu üyeliği, Uludağ Üniversitesi'nde Rektör Yardımcılığı görevlerinde bulundu.

Başta Prof. Dr. Müfit Parlak hocam olmak üzere ÇEK'e emek veren herkese teşekkürlenimle.

ÇEK Başkan-

Türkiye'de **sanayinin** şampiyonları belli oldu

Bursa'nın dev firmaları

■ ISO tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırması'nda Bursa'dan 25 firma yer aldı. Geçen yıl ise Bursa'dan 28 firma listede bulunuyordu.

2022	2021	KURULUŞLAR	ÜRETİMDEN SATIŞLAR NET (TL)	İHRACAT SİRALAMA	İHRACAT Bin (\$)	ÜCRETLE ÇALIŞAN ORT.
9	9	Oyak-Renault Oto. Fab.	62.664.328.181	4	2.530.010	6.413
10	10	TOFAŞ	818.225.984	7	1.811.869	6.223
55	46	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	15.724.183.471	19	859.334	7.694
70	77	SUTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	12.213.170.971	313	59.452	4.433
86	83	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	10.118.657.332	138	168.731	1.176
156	117	Pro Yem San. ve Tic. A.Ş.	6.284.672.980	-	-	-
157	176	Beyçelik Gestamp	6.265.267.718	324	56.640	2.144
160	157	Doktaş Dökümcülük	6.197.140.096	67	278.445	2.930
177	124	Korteks Mensucat	5.615.209.765	338	52.582	2.411
184	166	Türk Prysmian Kablo ve Sis.	5.404.752.171	-	-	-
193	189	Almaxtek Tekstil	5.013.084.734	72	275.226	4.696
199	155	Bosch Rexroth Otomasyon	4.916.795.358	69	277.030	-
248	239	Aunde Teknik Tekstil	4.046.848.735	83	249.414	3.446
278	231	Hastavuk Gıda Tarım Hay.	3.588.472.759	283	76.165	1.764
286	199	Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.	3.486.556.445	124	185.346	715
287	333	Coşkunöz Metal Form Mak.	3.484.107.308	-	-	-
296	291	ÇEMTAŞ Çelik Makina San.	3.416.621.766	336	53.260	488
323	335	Leoni Kablo ve Tek. San.	3.180.954.917	145	161.693	177
334	293	Durmazlar Makina	3.064.142.529	181	129.308	-
351	-	P.M.S. Metal Profil Alümin.	2.892.067.390	226	106.552	530
374	292	Küçükçalık Tekstil	2.713.935.294	274	80.110	2.079
458	384	Hitachi Astemo Turkey Oto.	2.257.699.556	-	-	-
479	-	Uludağ İçecek Türk A.Ş.	2.149.831.658	369	35.290	592
489	-	TARFAŞ Tarımsal Faaliyetler	2.108.542.270	-	-	432
495	439	Harput Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	2.080.538.424	423	13.365	1.466
BURSA TOPLAMI			238.705.807.812		7.459.823	49.809
TÜRKİYE TOPLAMI			4.484.898.418.949		97.926.632	788.389

İstanbul Sanayi Odası'nın açıkladığı 'ISO 500 2022' sonuçlarına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 418,4 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu. Sanayi kenti Bursa'da ise, 2021 listesinde olduğu gibi bu yıl da Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. birinci sırada yer aldı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, düzenlediği basın toplantısında, İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının sonuçlarını açıkladı.

Araştırmaya göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) üretimden satışlarda 418,4 milyar lirayla listede ilk sırayı alırken, 2021'de üçüncü sırada olan Star Rafineri 189,2 milyar lirayla ikinciliğe yükseldi. Geçen yıl ikinci sırada bulunan Ford Otomotiv ise 140,1 milyar liralık üretimden satışla 3'üncü oldu.

İstanbul Altın Rafinerisi (İAR) 87,8 milyar liralık üretimden satışla 4'üncü sırada yer alırken, İAR'ı, 69,5 milyar lirayla Ereğli Demir ve Çelik, 66,9 milyar lirayla İskenderun Demir ve Çelik izledi. İAR ile Ereğli Demir ve Çelik'in işiher basamak yükselmesi dikkat çekti.

Toyota Otomotiv 65,9 milyar lirayla 7'nci, Arçelik 64,1 milyar lirayla 8'inci, Oyak-Renault 62,7 milyar lirayla 9'uncu, Tofaş 59,8 milyar lirayla 10'uncu sırada yer aldı. Toyota 3 basamak bir den gerilerken, Arçelik, Oyak-Renault ve Tofaş'ın sıralamadaki yeri değişmedi.

İSO 500'ün üretimden satışları 4,5 trilyon liraya yükseldi

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışlarının geçen yıl, 2021'e göre yüzde 119 artarak 4 trilyon 485 milyar liraya yükseldiğini dile getiren Bahçıvan, "Bu yüksek oranlı artışta, ihracattaki güçlü performansın yanı sıra canlı yurt içi talep, yükselen kur ve fiyatlar ile ihracat gelirlerinin TL karşılıklarındaki artışın belirleyici rol oynadığını söyleyebiliriz. 2022 yılının verileri yıl sonu tüketici enflasyonu ile arındırıldığında üretimden satışların reel olarak 2021 yılına göre yüzde 33,3 ile oldukça yüksek bir artış sergilediği görülmüştür" dedi.

ERDAL BAHCIVAN

Türkiye'de sanayinin şampiyonları belli oldu

ASILÇELİK

Finansman giderlerindeki azalış dikkati çekti

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, finansman giderlerinin uzun yıllardan beri ISO 500'ün en dikkat edilen unsurlarından olduğunu belirterek, şu bilgileri verdi: "ISO 500'ün finansman giderlerinin 2022'de yüzde 32,6 artarak 277 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Böylece finansman giderlerinin faaliyet karına oranı belirgin bir düşüş göstererek yüzde

PROYEM

61,1'den yüzde 41,3'e inmiş durumda. Yıllardan beri hep işaret ettiğimiz ve 2018'de yüzde 89'lara kadar çıkan bu oranın yüzde 40'lara gerilemiş olması dikkat çekiyor. O günkü finansal koşullar, bugünkü faiz ve krediye erişim koşullarıyla karşılaştırıldığında aradaki makasın ne kadar yüksek olduğu biliniyor. Dolayısıyla finansman giderlerinin faaliyet karına oranındaki görece iyileşmenin, ne kadar sürdürülebilir olduğunu gelecek yıl açıklayacağımız 2023 yılı ISO 500 verilerinde daha net bir şekilde göreceğiz."

DURMAZLAR

ISO 500'ün aktif toplamı 3,9 trilyon liraya, toplam borcu 2,5 trilyon liraya yükseldi

Ferdal Bahçivan, 2022'de ISO 500'ün aktif toplamının yüzde 83 artarak 3,9 trilyon liraya yükseldiğini belirterek, "Aktifler içerisinde ana kalemler incelendiğinde, dönen varlıklar yüzde 78 artışla 1,4 trilyon liradan 2,5 trilyon liraya; duran varlıklar ise yüzde 95 artışla 706 milyar liradan 1,4 trilyon liraya yükselmiş

TÜRK PRYSMIAN KABLO

durumda. 2022'de özkaynaklar 624 milyar liradan 1,4 trilyon liraya yükselerek yüzde 124 artarken; toplam borçlar 1,5 trilyon liradan 2,5 trilyon liraya çıkarak yüzde 67 büyüdü." diye konuştu.

ISO 500 kuruluşlarında borçların payının yüzde 70,7'den yüzde 64,3'e gerilediğini, öz kaynakların payının yüzde 29,3'ten yüzde 35,7'ye çıktığını vurgulayan Bahçivan, mali borçların yüzde 64 artışla 1,3 trilyon liraya, diğer borçların da yüzde 70'e yakın yükselişle 1,2 trilyon liraya yükseldiğini anlattı.

DÖKTAŞ

Devreden KDV'nin çözümü için çağrı

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, her fırsatta dile getirdikleri devreden KDV sorununun 2022'de çok daha belirgin bir hale geldiğini kaydederek, ISO 500'ün devreden KDV yükünün yüzde 107 artarak 49 milyar li-

BOSCH REXROTH

raya yaklaştığını bildirdi. Bu sorunun çözümü için çağrıda bulunan Bahçivan, "Sanayiciyi en çok rahatlatacak çözüm, devreden KDV alacaklarının banka teminatı haline getirilmesidir. Özellikle Eximbank kredilerine dönük bir teminat aracına dönüştürülmesi, bu sorunun en rasyonel çözümü olacaktır" diye konuştu.

LİSTEDE YÜKSELENLER

- (+7) Süttaş
- (+19) Beyçelik
- (+46) Coşkunöz
- (+12) Leoni Kablo

LİSTEYE YENİ GİRENLER

- PMS Metal
- Uludağ İçecek
- TARFAŞ

LİSTEDE GERİLEYENLER

- (-9) BOSCH
- (-3) Asil Çelik
- (-39) Pro Yem
- (-3) Döktaş Dökümcülük
- (-18) Prysmian Kablo
- (-4) Almaxtex
- (-44) Bosch Rexroth
- (-9) Aunde Teknik
- (-47) Hastavuk
- (-87) Gemlik Gübre
- (-5) Çemtaş
- (-41) Durmazlar Makine
- (-82) Küçükçalık Tekstil
- (-74) Hitachi Astemo
- (-56) Harput Tekstil

2022 LİSTESİNDE YER ALMAYAN

- Yazaki Otomotiv
- Zorluteks Tekstil
- Akbaşlar Tekstil
- Göliplik Şeremet
- Warmhaus Isıtma

BEYÇELİK

AUNDE

HASTAVUK

YEREL SEÇİMLERE İYİ PARTİ TEK BAŞINA GİRMEKTE KARARLI

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in 81 ilde yerel seçimlere tek başımıza gideceğiz açıklamasına rağmen toplumdaki sonuunda İYİ Parti CHP ile seçimlere birlikte girer inancı sürüyor. Bunun doğru olup olmadığını geçen hafta Ankara'da Genel Başkanı Meral Akşener ile görüşen Manisa İYİ Parti İl Başkanı Avukat Zafer İksir'e yönetim kurulu üyesi Yunus Koca'nın yanınında sordum. Başkan Zafer İksir "Genel Başkanımız Meral Akşener, üst yönetimimiz ve milletvekillerimiz Mart ayındaki yerel seçimlere her ilde tek başına girme kararlılığı içindeler. Ben bu saatten sonra bir değişiklik olacağını sanmıyorum. İYİ Parti olarak Manisa'nın 17 ilçesinde ve Büyükşehir belediye başkanlığında aday göstereceğiz. Bunun çalışmalarını sürdürüyoruz" dedi. İYİ Partide de belediye başkanı olmak isteyen adaylar sahnede yer almaya başladı. Başkan İksir "Amacımız oylarımızı arttırmak ve belediye seçimlerinde başanlı olmaktadır" dedi. Hayırlısı olsun. Zaman içinde ne olacağını göreceğiz. Bana göre İYİ Parti bu seçimlere tek başına girecek gerçek yüzünü sandıkta görecektir.

İYİ PARTİDE ADAYLAR KENDİNİ GÖSTERMEYE BAŞLADI

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in 81 ilde kendi adaylarımızla mart ayında yapılacak yerel seçimlere gireceğiz açıklamasıyla Manisa İYİ Partide belediye başkanlığı için aday olmak isteyenleri kendilerini siyaset sahnesinde göstermeye başladı. İYİ Parti Yunussemre İlçe Başkanı Tufan Akan geçen Çarşamba günü Saruhan Otelde 2024 yılı mart ayında yapılacak yerel seçimlerde Manisa Yunussemre İlçe başkanı aday adaylığını kalabalık bir toplum önünde açıkladı. Yılların dostu Kayvalı'nın torunu Tufan Akan aday adaylığını açıklar açıklamaz çalışmalarına başladı. Kendisine hayırlı uğurlu olsun diyor. Önümüzdeki günlerde Manisa'nın merkez ilçesindeki iki belediye aday olmak isteyenler de siyaset sahnesinde boy gösterecek. İYİ Partide yerel seçimlerde aday olmak isteyenlerin sayısı her geçen gün artıyor. Bu hafta İYİ Parti Genel Başkanı Meral

Akşener ülkenin 81 il ve ilçelerindeki diğer belediye başkan aday adaylarını açıklamaya devam edecek. Bu arada Deva Partisi Genel Başkanı Ali Babacan da yerel seçimlerde partisinden 81 ilde belediye başkan adayları göstereceklerini açıkladı. Genel seçim sonrası ortaklarına vevansın eden CHP durumu endişe içinde izliyor.

İBRAHİM ONAYLI AK PARTİDEN ŞEHZADELER BELEDİYE BAŞKAN ADAYLIĞINI DÜŞÜNÜYOR

Manisa kebabının ustalarından İbrahim Onaylı ile beraber oldum. Manisa kebabını masama koydu ve yanına oturdum. Bende kendisine "AK Partiden Şehzadeler Belediye Başkan aday olacak mısın?" diye sordum. İbrahim Onaylı "Olaçağım. Bunun hazırlıklarını yapıyorum. Ancak ahde vefayı unutmak Başkanımız Ömer Faruk Çelik ile görüşmeden adaylığımı açıklamam. Her şey büyük kongremizden sonra netleşir" dedi. İbrahim Onaylı benim İtalya ve Azerbaycan gezisi yoldaşım. AK Partide İl Genel Meclis Üyeliği ve Şehzadeler Belediye Meclis Üyeliği görevlerinde bulundu. Şimdi gözü başkanlık koltuğunda. Başkan Ömer Faruk Çelik aday olmasa, Şehzadeler Belediyesi Başkanlığı adaylığını Ahmet Tonguç da düşünüyor. Ekim ayında aday sayısı artabilir.

MANİSA FERMANI ERTUĞRUL AYTAÇ

SANAYİMİZİN DEVLERİ ARASINDA
MANİSA'DAN 33 FİRMA VAR

Türkiye **sanayisinin** şampiyonlarına ışık tutacak **ISO 900** araştırması açıklandı. Manisa Ticaret ve **Sanayi Odası** Başkanı Mehmet Yılmaz "500 **sanayi** kuruluşu listesinde 33 firmanın bulunması gurur kaynağımız oldu. Ülkemize sağladıkları katma değerle mücadeleyi, cesareti, inancı, azmi ve iradeyi temsil ediyorlar. Böyle zorlu bir dönemde **ISO 900** listesinde yer alan tüm firmaları kutluyorum" dedi. Başkan Yılmaz firmaların 25'inin odalarına kayıtlı olduğunu ayrıca Manisa'da üretim yapan ama merkezleri başka şehir ve ilçelerimizde bulunan 8 firma ile devler listesine Manisa'dan 33 firmanın ekonomimize katkılarının büyük olduğunu ifade ediyorm.

Manisa ekonomisine katkılarının büyük olduğunu ifade ediyorm.

EN İYİ YATIRIMIN YAPILACAKI YER MANİSA

ORGANİZE BÖLGESİ Şehzadeler keninde zamanında kurulan Manisa Organize **Sanayi** Bölgesi iş insanlarımızın arayıp da bulamadığı yer. Nereden nereye geldi, genişledikçe genişledi. Ülke ekonomimize büyük katkılar sağlayacak hale geldi. Ma-

nisa Organize **Sanayi** Bölgesinde fabrika kurmak isteyen firmalara yer bulmakta zorlanıyor. Elimizde yanlış biliyorsanız Volksswagen firması için tahsis edilen yer var. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın son Amerika seyahatinde iş insanları ile yaptığı görüşmelerde olumlu gelişmeleri yeni yılda göreceğiz. Amerikalı iş insanları Manisa'da üretim yapacak fabrikalar kurmak için Manisa Organize **Sanayi** Bölgesine müracaat etmelerini bekliyorum.

VALİ ÜNLÜ "TARIM VE SANAYİ BİRLİKTE GELİŞMELİDİR"

Manisa'mızın yeni valisi Enver Ünlü'yü Manisa Gazeteciler Cemiyeti olarak ziyaret ettiğimizde Vali Ünlü "**Sanayi** ve tarım birlikte geliştirilmelidir. **Sanayi** alanları için tarıma elverişli olmayan araziler kullanılmalıdır. **Sanayi** de olacak tarım alanlarını **sanayiye** kurban edemeyiz" demişti. Manisa'mızı yeni yeni tanıyan Vali Ünlü'nün ilçeleri ziyaretlerinde gördükleri dikkatli olmamız gerektiğine değindiğini dinlemiş biri olarak Gediz'in mürbit topraklarında tarım ürünlerine devam etmemiz doğru. Müradıya tarafında elverişsiz topraklar var buralara koymak doğru olur görüşümdüm. Büyükşehir Belediyesi de bu konuda dikkatli davranıyor. Yüzyıl sıkıntılarımızı hafifletme yılı olacak. Ülkemize ihracatta her yıl mesafe alıyor.

Okul-Sanayi İş Birliğinde Gençlere İş Garantisi

Kablo rakorları üretimi ve medikal sektörde faaliyet gösteren Bimed Teknik Aletler A.Ş., ülke ekonomisine katkı sunmanın yanında mesleki eğitime de destek vermeye devam ediyor.

Bimed'de CNC Torna İş Başlı Eğitim Programı'nı tamamlayan öğrencilerin belgeleri, düzenlenen törenle takdim edildi. Eğitime destek vermekten her zaman huzur ve mutluluk duyduklarını dile getiren Bimed Yönetim

noktasında başlatmış olduğu proje kapsamında, her yıl sayısını artırarak aldığı stajyer öğrencilere, 2023-2024 dönemi "Bilgisayarlı makine imalatı" alanında eğitim verdi. Eğitimini tamamlayan öğrencilerin belgeleri, düzenlenen törenle teslim edildi. Düzenlenen törene; Bimed Yönetim Kurulu Başkanı Rıdvan Mertöz, Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürü Tayfun Özyolcu, Fikriye Nüzhet Bilgincan Mesleki

bilgiye sahip mezun öğrenci topluluğuyla işletmelerini daha aydınlık bir geleceğe taşımaya amaçladıklarını dile getirdi.

HEDEF MESLEK LİSELERİNİ DAHA NİTELİKLİ HALE GETİRMEK

Eğitime her zaman destek vermekten mutluluk duyduklarının altını çizen Rıdvan Mertöz, sözlerini sürdürdü; "Eğitim gönüllüsünüz. Amacımız bu sene de Fikriye Nüzhet Bilgincan Lisesi'nde stajyer

Kurulu Başkanı Rıdvan Mertöz; 5 yıl önce **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde başlatmış oldukları Okul ve **Sanayi** eğitim iş birliğinin meyvelerini toplamaya başladıklarını belirtti. Mertöz, "Ülkemizde hizmet etmek, istihdam yaratmak, ihracat yapmak vazifemiz ama olmazsa olmazımız eğitime destek olmak. Biz, bunu yaparken çocuklara iş garantisi de veriyoruz. Amacımız, özellikle hamisi olduğumuz tüm okullarda çocukların hiçbirisi açıkta kalmaması, mesleklerinin dışında çalışmaması ve okuduğu mesleğini icra etmesi." ifadelerini kullandı. Sektöründe Türkiye'nin önde gelen ihracatçıları arasında yer alan, özellikle medikal üretimde yaklaşık 50 yıldan bu yana faaliyet gösteren Bimed; mesleki yeterliliklerin artırılması, **sanayicinin** ihtiyacı olan teknik bilgiyle donatılmış teknik çalışanların iş gücü piyasasına kazandırılması

ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Erdem Kartalkaya, **İstanbul Sanayi Odası** Genel Sekreter Yardımcısı Hakan Çoban katıldı.

"OKUL-SANAYİ İŞ BİRLİĞİ İSTANBUL MODELİNDE ÇALIŞMALAR DEVAM EDİYOR"

Şirket olarak geçen sene 91 meslek lisesi stajyerine eğitim verdiklerini ve 38'ini de işe aldıklarını dile getiren Bimed Yönetim Kurulu Başkanı Rıdvan Mertöz, Fikriye Nüzhet Bilgincan Mesleki Teknik Anadolu Lisesi'nden 60 öğrencinin geçen yıl Eylül ayında staja başladığını kaydetti. Özellikle makine ve bilişim öğrencilerinin çoğunun staj için Bimed'e geldiklerinin bilgisini de paylaştı. Rıdvan Mertöz; işbaşı eğitimlerini, **İstanbul Sanayi Odası** ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan "Okul-Sanayi İş Birliği İstanbul Modeli" kapsamında devam ettirmeyi amaçladıklarını belirtti. Kurum kültürü kazanmış, yeterli teknik

eğitimiyle bir farkındalık yaratmak ve başka **sanayilerde** görülemeyecek şekilde bir eğitim vermek. Ürünlerimizde hep en iyisini yapmaya ve en iyi kadroyla yapmaya çalışırız. Hedeflerimiz her zaman en iyiler. Bizde ikincilik üçüncülük diye bir sınırimız yok. Bizim ilkelermiz arasında şunlar yer alıyor; her zaman dünya lideri olmak, AR-GE çalışmasında en öncü olmak. Birkaç işletmeyi yönetmek, burada ülkemizde hizmet etmek, istihdam yaratmak, ihracat yapmak vazifemiz ama olmazsa olmazımız eğitime destek olmak. Eğitim hizmetinin de bir kısmı meslek liselerinin niteliğini artırmak, meslek liselerinin istihdamının artırılması ve meslek liselerini daha iyi konumlara ulaştırmak. Bu kapsamda **İSO** olarak 45 liseyle ilgileniyoruz. Amacımız, bu okulların sayısını daha da artırmak ve hepsini daha nitelikli hale getirmek." (HABER MERKEZİ)